NORAKSTS

Lieta Nr. C31474913
SKC–1502/2016

L Ē M U M S

Rīgā 2016. gada 18. februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese referente M. Senkāne
tiesnese Ļ. Kušnire
tiesnesis V. Maksimovs

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015. gada 27. oktobra lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par prasības nodrošināšanu.

Augstākās tiesas Civillietu departaments

k o n s t a t ē j a

[1] /pers. B/ 2013. gada 27. novembrī cēlis tiesā prasību pret /pers. A/ par laulības šķiršanu. Prasība pamatota ar Civillikuma 70., 71., 73. un 89. pantu.

[2] /pers. A/ 2014. gada 26. maijā cēlusi tiesā pretprasību pret /pers. B/ un /pers. C/, lūdzot tiesu:
- atzīt, ka nekustamais īpašums /adrese/, ir laulāto kopmanta;
- atzīt /pers. A/ īpašuma tiesības uz 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese/;
- atzīt par spēkā neesošu 2014. gada 26. marta nekustamā īpašuma pirkuma līgumu;
- atzīt, ka deviņas zelta monētas par kopējo vērtību 7793,46 EUR ir laulāto kopmanta, un piedzīt no /pers. B/ /pers. A/ labā 1/2 to vērtības – 3 896,73 EUR.

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 89., 1403., 1405. un 1415. pantu.

[3] Ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2015. gada 3. jūnija spriedumu prasība apmierināta, un šķirta /pers. B/ un /pers. A/ laulība. Pretprasība pret /pers. B/ un /pers. C/ par laulāto kopmantas sadali un pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu noraidīta.

Par minēto spriedumu /pers. A/ iesniegusi apelācijas sūdzību, sakarā ar ko lieta nosūtīta izskatīšanai Rīgas apgabaltiesai. Ar Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2015. gada 2. septembra lēmumu ierosināta apelācijas tiesvedība lietā.

[4] Rīgas apgabaltiesā 2015. gada 15. oktobrī saņemts /pers. A/ pieteikums par pretprasības nodrošināšanu civillietā, lūdzot ierakstīt Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā Nr. 13386-79 apgrūtinājuma atzīmi nekustamajam īpašumam /adrese/, kadastra Nr. /numurs A/.

Pieteikumā norādīts, ka tiesa nepamatoti noraidījusi pretprasību daļā par pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu. No lietas materiāliem pievienotajiem dokumentiem secināms, ka /pers. C/ ir prasītāja radinieks, un dzīvokļa pirkuma līgums noslēgts, lai atbildētāja nevarētu pretendēt uz dzīvokļa īpašuma domājamām daļām. Turklāt īpašums ir atsavināts tiesvedības laikā.

Pirmās instances tiesai nebija šķēršļu pārbaudīt /pers. D/, /pers. E/ un /pers. C/ radniecību. /pers. C/ un prasītājam ir kopīgs pārstāvis - zvērināts advokāts Edijs Blaus, un viņi savā starpā komunicē. /pers. C/ ir prasītāja znots, un viņš ir informēts par pušu strīdu. Atbildētājas ieskatā nekustamā īpašuma pirkuma līgums ir noslēgts pretēji likumam un labiem tikumiem. Augstākās tiesas Senāts spriedumā lietā Nr. SKC- 614 ir norādījis, ka prasītājs ir tiesīgs atprasīt lietu vienīgi no ļaunticīga ieguvēja, tas ir no trešās personas, kura zināja, vai kurai pie konkrētiem apstākļiem vajadzēja zināt, ka viņa pērk prāvas laikā atsavinātu lietu.

Prasītājs izvairās no savu saistību izpildes un ir negodprātīgs. Prasītāja rīcība liecina par to, ka /pers. C/, iespējams, veiks darbības, lai atsavinātu strīdus nekustamo īpašumu vai kā citādi apgrūtinās to ar lietu tiesībām.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2015. gada 27. oktobra lēmumu /pers. A/ pieteikumu par pretprasības nodrošināšanu noraidīts.

[5.1] Tiesnesis, izvērtējis prasības pirmšķietamo juridisko pamatojumu, konstatējis, ka pretprasībā un pieteikumā norādītie apstākļi un pamatojums nav vērtējami kā pietiekoši pretprasības nodrošināšanai, un konkrētajos lietas apstākļos nav pārliecības, ka pretprasības apmierināšanas iespējamība pirmšķietami būtu lielāka par tās noraidīšanas iespējamību.

[5.2] /pers. A/ ieskatā, viņai kā /pers. B/ laulātajai pienākas īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese/, kas iegādāts vēl pirms laulības reģistrācijas un zemesgrāmatā ierakstīts uz /pers. B/ vārda, pamatojoties uz 1994. gada 1. jūnija pirkuma līgumu.

Atbildētāja pretprasībā norāda, ka faktiski puses dzīvojušas kopā kopš 1991. gada, vēl pirms laulības reģistrācijas, kad jau piedzimis kopīgs bērns. Dzīvokļa īpašums iegādāts par laulāto kopīgiem līdzekļiem. Atbildētājs/pers. C/ ir prasītāja znots, viņiem ir vienota interese lietā un viņus abus pārstāv zvērināts advokāts Edijs Blaus.

[5.3] Tiesnesis, ņemot vērā pušu norādītos apstākļus pretprasībā un paskaidrojumos kontekstā ar Civillikuma 89. pantu, secinājis, ka pieteikuma par pretprasības nodrošināšanu izskatīšanas stadijā nav pamata izdarīt secinājumu, ka pretprasība pirmšķietami ir pamatota. Pušu norādītie paskaidrojumi

izvērtējami tiesai, izskatot lietu pēc būtības. Attiecībā par pieteikumā par pretprasības nodrošināšanu norādītiem apstākļiem, norādīts, ka tie ir izteikti apelācijas sūdzības sakarā un nav vērtējami kā pamats pretprasības nodrošināšanai.

[5.4] No lietas materiāliem redzams, ka pretprasībā apstrīdētais nekustamā īpašuma pirkuma līgums noslēgts 2014. gada 26. martā, t.i., pirms pretprasības celšanas, kurā tika ierosināts strīds par īpašuma tiesībām. Turklāt, ceļot pretprasību, nav lūgts to nodrošināt. Atbildētāja nav norādījusi uz tādām atbildētāja /pers. C/ darbībām, kas liecinātu par atbildētāja nodomu atsavināt vai kā citādi apgrūtināt nekustamo īpašumu.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2015. gada 27. oktobra lēmumu blakus sūdzību iesniegusi /pers. A/, lūdzot to atcelt.

[6.1] Blakus sūdzības iesniedzējas ieskatā, pārsūdzētais lēmums nav motivēts, un tiesneša viedoklis par pretprasības apmierināšanas iespējām ir priekšlaicīgs un paviršs. Lēmumā vēl pirms apelācijas sūdzības izskatīšanas ir atzīts, ka atbildētājas pretprasība pirmšķietami ir noraidāma. Faktiski tiesnesis ir norādījis, ka atbildētājai nav vērts cīnīties par savām tiesībām. Tiesa nevar būt formāla šāda veida lietās.

[6.2] Attiecībā uz to, ka atbildētāja pēc 2014. gada 26. marta nav lūgusi piemērot pretprasības nodrošinājumu, norādīts, ka pirmās instances tiesā nav saņēmusi kvalitatīvu juridisko palīdzību un nav zinājusi par iespēju pieteikt šādu lūgumu.

[6.3] Pieteikumā norādītie apstākļi ir pietiekams pamats prasības nodrošināšanai. Atbildētājas ieskatā, pat ja pastāv vismazākais pamats prasības nodrošināšanai, tad tiesa nevar pieļaut risku, ka pretprasības apmierināšanas gadījumā tiesas spriedums nebūs izpildāms vai tā izpilde būs apgrūtināta.

[7] Iepazinies ar lietas materiāliem un blakus sūdzības argumentiem, Civillietu departaments atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2015. gada 27. oktobra lēmums ir atstājams negrozīts.

[7.1] Civilprocesa likuma 140. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka, izlemjot jautājumu par prasības nodrošināšanu, tiesa vai tiesnesis ņem vērā prasības pirmšķietamo (*prima facie*) formālo juridisko pamatojumu un samērīgumu starp pušu tiesiskajām interesēm.

Atbilstoši judikatūrai minētās tiesību normas mērķis ir pasargāt personu, pret kuru celta acīmredzami nepamatota prasība, no zaudējumiem un dažādiem apgrūtinājumiem, kas, nodrošinot šādu prasību, var rasties (*skat. Senāta 2013. gada 4. oktobra lēmumu lietā Nr. SKC-2097, 2013. gada 24. aprīļa lēmumu lietā Nr. SKC-1654*).

Kā atzīts tiesību doktrīnā, prasībai jābūt ticamai, kaut arī iesniegtie pierādījumi nodrošināšanas momentā vēl nebūtu pilnīgi noskaidroti (*Dr. jur. V. Bukovskis. Civīlprocesa mācību grāmata.- Rīgā: Autora izdevums, 1933, 509. lpp.*).

Pēc būtības prasības nodrošinājums tā nopietno seku dēļ ir izņēmuma līdzeklis, kurā tiesai vai tiesnesim ir jāizvērtē nepieciešamības un pamatojuma balanss, un to nevar izdarīt bez visu likuma prasību ievērošanas, tai skaitā, prasības pamatojuma pirmšķietamības izvērtēšanas. Ja prasības nodrošinājums tiktu piemērots jebkuru mazāko šaubu gadījumā, tad pastāvētu risks pārmērīgi ierobežot personas, pret kuru nodrošinājums ir vērsts, tiesības. Līdz ar to nav pamatots atbildētājas viedoklis, ka tiesai vai tiesnesim, konstatējot pat vismazāko pamatu prasības nodrošināšanai, ir jāpieņem lēmums par prasības nodrošināšanu.

[7.2] Tāpat nav pamatoti blakus sūdzības iesniedzējas iebildumi, ka tiesneša lēmumā ietvertie motīvi nevar būt saistīti ar tās attieksmi pret prasību. Apstāklis, ka tiesnesis lēmumā ir norādījis, ka konkrētajos lietas apstākļos nav pārliecības, ka pretprasības apmierināšanas iespējamība pirmšķietami būtu lielāka par tās noraidīšanas iespējamību, nenozīmē, ka lieta jau ir izlemta pēc būtības. Izvērtējot Civilprocesa likuma 140. panta pirmajā daļā norādīto prasības pirmšķietamo formālo juridisko pamatojumu, tiesa vai tiesnesis neizspriež prasību pēc būtības, bet gan tikai formāli izvērtē prasības apmierināšanas iespējamību.

Augstākās tiesas Senāts 2013. gada 24. aprīļa lēmumā lietā Nr. SKC-1654 ir norādījis, ka prasības nodrošināšanas pieteikuma izskatīšanā tiesas kompetences robežas, izvērtējot prasības pirmšķietamo (*prima facie*) juridisko pamatojumu, sniedzas tiktāl, ciktāl tai jāizpilda tai dotais uzdevums – veikt prasības pirmšķietami juridiskā pamatojuma padziļinātu izpēti, kas nav iespējama atrauti no prasījumā norādīto materiālo tiesību normu izvērtējuma kopsakarā ar ierosinātā strīda faktiskajiem apstākļiem. Ja šis uzdevums ir izpildīts, tad pieņemtajā lēmumā neizbēgami atspoguļojas tiesas attieksme pret prasību, kas tomēr nenozīmē, ka prasības nodrošināšanas pieteikuma izlemšanas stadijā tiek pausta tiesas pārliecība par prasības pamatotību pēc būtības.

[7.3] Kā redzams no pārsūdzētā lēmuma, tiesnesis ir veicis pretprasības pirmšķietamā juridiskā pamatojuma izvērtēšanu. Negūdams pietiekamu pārliecību par pretprasības pirmšķietamo pamatotību un pretprasībā norādīto juridisko apstākļu analīzes rezultātā secinādams, ka pretprasības apmierināšanas iespēja pirmšķietami ir būtiski mazāka par tās noraidīšanas iespēju, tiesnesis pamatoti nolēmis pieteikumu par pretprasības nodrošināšanu noraidīt.

[7.4] Šādos apstākļos Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2015. gada 27. oktobra lēmums ir atstājams negrozīts, bet /pers. A/ iesniegtā blakus sūdzība ir noraidāma.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 1. punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o l ē m a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2015. gada 27. oktobra lēmumu atstāt negrozītu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese	(paraksts)	M. Senkāne
Tiesnese	(paraksts)	Ļ. Kušnire
Tiesnesis	(paraksts)	V. Maksimovs

NORAKSTS PAREIZS
Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Civillietu departamenta tiesnese M. Senkāne
Rīgā 2016. gada 18. februārī